

[Ingeborg Refslund Thomsen.]

der Foss spontant, og da han havde besvaret de spørgsmål, man stillede ham om dansk lovgivning, var den sag i orden.

Senere, i 1924, blev der ført informatoriske dansk-tyske skoleforhandlinger i København, og fra tysk side blev der da fremsat ønske om at finde frem til en formulering af erklæringer. Men på dette tidspunkt greb udenrigsminister grev Moltke ind og erklærede de informatoriske samtaler for afsluttede, og kommissionen blev opløst, uden at der blev afgivet erklæringer.

Traktater og erklæringer — ja, traktater omhandler ganske konkrete ting, men erklæringer kan strækkes og fortolkes, og der kan lægges alt muligt ind i dem.

Erklæringen, sådan som den foreligger, er stort set ikke andet end en konstatering af gældende ret, men den besegles jo af løfter, særlig to løfter: løftet om 5 pct.s klausulens ophævelse i Sydslesvig og løftet om fri bane for tysksprogede eksamensskoler i Nordslesvig.

Efter min mening var landdagen i Kiel kommet i en ganske uholdbar stilling med 5 pct.s klausulen, og derfor har man med glæde grebet denne lejlighed til storsindet at foretage et tilbageskridt, dog ikke før engang i 1958, og betalingen er et løfte om danske indrømmelser i Nordslesvig på skolevæsenets område. Disse tyske eksamensskoler er jo i fuld gang, tre mellemskoler er i gang, den ene endog på andet år; de mangler altså kun anerkendelsen, som de nu kan få omgående.

Den mindretalsordning, vi gennemførte i 1920, regnede ikke med eksamensskoler; vel havde det tyske mindretal ved det såkaldte Herningforlig i 1928 opnået anerkendelse af et tysk gymnasium og lige før besættelsen, i 1939, en realeksamen; begge disse eksaminer var dog ikke rettighedsgivende og adgangsgivende.

Aftalerne i Herning blev dog truffet med et politisk parti i Danmark, det slesvigske parti; disse nye skoleaftaler træffes nu med myndigheder udenfor riget. Vi vil opleve, at der kan lægges forbavsende meget i disse uskyldigt udseende erklæringer.

Det er intet mindre end en forståelsesoffensiv, den højtærede statsminister nu er slået ind på. Der skal skabes fred ved græn-

serne, alle i betragtning kommende instanser vil bestræbe sig for at agte og værne mindretallets rettigheder, så mindretallet for fremtiden vil bringe de to lande nærmere hinanden. Ja, men menneskene er nu bare ikke så gode, som de burde være. Personlig er jeg glad for, at jeg ikke er en forpligtet instans i dette værneselskab. Mindretal vil jo altid have uopfyldte ønsker, det hørte vi i dag fra det ærede medlem hr. Hans Schmidt. „Er til målet du nået, sætter straks du et nyt!“ Og mindretallet på begge sider af grænsen har jo den samme fejl; det, man hjemme „smiler frem i en flygtig stund“, bliver til noget, „man bort kan i år ej græde“, når bekymringerne bæres over grænsen. Trods alt er der jo noget meget fornøjeligt i en grænsekamp, men det forstår kun grænseboerne selv; andre tager alt så uhyre tragisk.

Men hvad lægger nu ministerpræsident von Hassel i erklæringen? Hans ønskeseddel blev langtfra udtømt, siger han. I 5 punkter gør han resultaterne af forhandlingerne op. Jeg studsede ved punkt 4, der lyder — jeg beder om tilladelse til at citere:

„Det førte til den ønskede forsørgelse på lovens grund af krigsøfrene indenfor det tyske mindretal.“

Jeg har gransket erklæringen, bemærkningerne og den højtærede statsministers fremsættelse og kan ingen forklaring finde. Ministerpræsident von Hassels omtale af erklæringen fremkaldte hos mig mindet om et klassisk tysk ord, der lyder: „Sådan som jeg opfatter den.“ Det blev sagt i rigsdagen i Berlin i sommeren 1917, da den tyske rigskansler Michaelis afløste rigskansler Bethmann Hollweg. Da havde alle tyske partier lige tiltrådt en fredsresolution, der gik ud på, at Tyskland var villig til at acceptere en forståelsesfred. I sin tiltrædelsestale skulle rigskansler Michaelis forelægge denne fredsresolution. Der kom da en pinlig overraskelse, idet Michaelis i strid med alle aftaler i sidste øjeblik tilføjede ordene: „sådan som jeg opfatter den.“ Disse ord er blevet klassiske i Tyskland og er ofte blevet citeret. Jeg tror, at vi i fremtiden vil høre dem igen fra Kiel.

Ganske vist fremtræder de to erklæringer som ensidige, kun forpligtende det land, der udsteder erklæringen. De skulle altså